

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

7. prosince 2023 *

„Řízení o předběžné otázce – Nařízení (EU) 2015/1589 – Existující podpora a nová podpora – Podpora poskytnutá v rozporu s procesními pravidly stanovenými v čl. 108 odst. 3 SFEU – Uplynutí promlčecí lhůty stanovené v článku 17 nařízení (EU) 2015/1589 – Povinnost vnitrostátního soudu nařídit navrácení podpory“

Ve věci C-700/22,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Nejvyššího soudu (Česká republika) ze dne 26. září 2022, došlým Soudnímu dvoru dne 15. listopadu 2022, v řízení

RegioJet a.s.,

STUDENT AGENCY k.s.

proti

Českým dráhám, a.s.,

Správě železnic, státní organizaci,

České republice, Ministerstvu dopravy,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení: C. Lycourgos, předseda senátu, O. Spineanu-Matei, J.-C. Bonichot (zpravodaj), S. Rodin a L. S. Rossi, soudci,

generální advokát: A. Rantos,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

– za RegioJet a.s. a STUDENT AGENCY k.s.: O. Doležal, advokát,

* Jednací jazyk: čeština.

- za České dráhy, a.s.: J. Kindl a K. Muzikář, advokáti,
- za Evropskou komisi: P. Němečková, A. Steiblytė a B. Stromsky, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 108 odst. 3 SFEU a čl. 17 odst. 1 nařízení Rady (EU) 2015/1589 ze dne 13. července 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 108 [SFEU] (Úř. věst. 2015, L 248, s. 9).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi RegioJet a.s. a STUDENT AGENCY k.s. na straně jedné a společností České dráhy, a.s., která je železničním podnikem založeným podle českého práva, Správou železnic, státní organizací (Česká republika), která je provozovatelem železniční infrastruktury v České republice, a Českou republikou, Ministerstvem dopravy, na straně druhé ve věci navrácení státní podpory, kterou měla obdržet společnost České dráhy.

Právní rámec

- 3 Článek 1 písm. b) bod iv) a písm. f) nařízení 2015/1589 stanoví:
„Pro účely tohoto nařízení se použijí tyto definice:
[...]
b) ‚existující podporou‘ se rozumí:
[...]
iv) podpora, která se považuje za existující podporu podle článku 17 tohoto nařízení,
[...]
f) ‚protiprávní podporou‘ se rozumí nová podpora uskutečňovaná v rozporu s čl. 108 odst. 3 [SFEU]“.
- 4 Článek 17 nařízení 2015/1589 stanoví:
„1. Pravomoci [Evropské] [k]omise ve věci navrácení podpory podléhají promlčecí lhůtě deseti let.
2. Promlčecí lhůta počíná dnem, kdy je protiprávní podpora udělena příjemci buď jako jednotlivá podpora, nebo v rámci režimu podpory. Jakékoli opatření přijaté Komisí nebo členským státem jednajícím na žádost Komise, týkající se protiprávní podpory, přerušuje běh promlčecí lhůty.“

Každým přerušением počíná lhůta běžet znovu. Promlčecí lhůta neběží po dobu, kdy je rozhodnutí Komise předmětem jednání před Soudním dvorem Evropské unie.

3. Jakákoliv podpora, jejíž promlčecí lhůta uplynula, je považována za existující podporu.“

- 5 Článek 15 nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku [108 SFEU] (Úř. věst. 1999, L 83, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 339), obsahoval totožná ustanovení jako článek 17 nařízení 2015/1589.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 6 Dne 26. června 2008 uzavřela společnost České dráhy, železniční podnik se sídlem v České republice, smlouvu se Správou železnic, státní organizací, kterou na ni převedla část podniku.
- 7 RegioJet a STUDENT AGENCY, konkurenti společnosti České dráhy, tvrdí, že cena, kterou tato společnost obdržela v rámci této transakce, představuje státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU a že tato podpora je protiprávní, jelikož nebyla oznámena Komisi a nebyla z její strany schválena.
- 8 Spor, který v této věci vyvstal před českými soudy, byl předložen Nejvyššímu soudu (Česká republika).
- 9 Tento spor nastoluje zejména otázku, zda lze uplynutí promlčecí lhůty stanovené v čl. 17 odst. 1 nařízení 2015/1589 namítat před vnitrostátním soudem, který rozhoduje o návrhu na navrácení protiprávní státní podpory.
- 10 Za těchto podmínek se Nejvyšší soud rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je třeba ustanovení čl. 108 odst. 3 poslední věty [SFEU] vykládat tak, že vnitrostátní soud je povinen v řízení zahájeném na návrh třetí osoby (soutěžitele) uložit příjemci navrácení podpory poskytnuté v rozporu s tímto ustanovením, ačkoli (ke dni rozhodování soudu) uplynula promlčecí lhůta pravomocí Komise podle čl. 17 odst. 1 [nařízení 2015/1589], v důsledku čehož se poskytnutá podpora považuje podle čl. 1 písm. b) bodu iv) a čl. 17 odst. 3 tohoto nařízení za existující podporu?“

K předběžné otázce

- 11 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 108 odst. 3 SFEU vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní soudy mohou nařídit navrácení státní podpory poskytnuté v rozporu s povinností předchozího oznámení stanovenou tímto ustanovením, ačkoli promlčecí lhůta stanovená v čl. 17 odst. 1 nařízení 2015/1589 ve vztahu k této podpoře uplynula, takže je třeba ji považovat podle čl. 1 písm. b) bodu iv) a čl. 17 odst. 3 tohoto nařízení za existující podporu.
- 12 Předem je třeba uvést, že položená otázka vychází z několika předpokladů, a zejména ze skutečnosti, že dotčené opatření je státní podporou ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu zejména s ohledem na poznatky, které má k dispozici, a na případné posouzení učiněné Komisí v rámci analýzy stížnosti, která jí byla v souvislosti s tímto opatřením předložena.

- 13 Pokud jde o položenou otázku, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury plní vnitrostátní soudy a Komise odlišné úlohy, které se vzájemně doplňují. Zatímco posouzení slučitelnosti podpory se společným trhem patří do výlučné pravomoci Komise, jejíž jednání podléhá přezkumu soudů Evropské unie, dbají totiž vnitrostátní soudy o ochranu práv jednotlivců v případě porušení povinnosti předběžného oznámení státních podpor Komisi podle čl. 108 odst. 3 SFEU (rozsudek ze dne 5. října 2006, *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, EU:C:2006:644, body 37 a 38, jakož i citovaná judikatura).
- 14 Vnitrostátní soudy tak musí jednotlivcům, kteří se mohou dovolávat porušení povinnosti oznámení, zaručit, že z něj vyvodí veškeré důsledky v souladu se svým vnitrostátním právem, co se týče jak platnosti aktů provádějících opatření podpory, tak navrácení finanční podpory poskytnuté v rozporu s tímto ustanovením nebo případnými prozatímními opatřeními (rozsudek ze dne 5. října 2006, *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, EU:C:2006:644, bod 47 a citovaná judikatura).
- 15 Pokud jde o dopad, jaký má v této souvislosti případné uplynutí desetileté promlčecí lhůty stanovené v čl. 17 odst. 1 nařízení 2015/1589, je třeba nejprve připomenout, že toto nařízení obsahuje procesní pravidla, která se použijí na všechna správní řízení v oblasti státních podpor probíhající před Komisí, kodifikuje a posiluje praxi Komise v oblasti posuzování státních podpor a neobsahuje žádná ustanovení týkající se pravomocí a povinností vnitrostátních soudů, které se nadále řídí ustanoveními Smlouvy, jak jsou vykládána Soudním dvorem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. ledna 2019, *Fallimento Traghetti del Mediterraneo*, C-387/17, EU:C:2019:51, bod 66 a citovaná judikatura, a rozsudek ze dne 30. dubna 2020, *Nelson Antunes da Cunha*, C-627/18, EU:C:2020:321, bod 32).
- 16 Dále Soudní dvůr rovněž upřesnil, že čl. 17 odst. 1 nařízení 2015/1589 se vztahuje pouze na pravomoci Komise ve věci navrácení státních podpor (obdobně viz rozsudek ze dne 23. ledna 2019, *Fallimento Traghetti del Mediterraneo*, C-387/17, EU:C:2019:51, body 52 a 61, a v tomto smyslu též rozsudek ze dne 30. dubna 2020, *Nelson Antunes da Cunha*, C-627/18, EU:C:2020:321, bod 30).
- 17 Soudní dvůr tedy rozhodl, že uplynutí této lhůty nemůže vést k zpětné legalizaci protiprávních státních podpor jen z toho důvodu, že se stanou existujícími podporami, a následně k tomu, že žaloba na náhradu škody podaná jednotlivci a konkurenty dotčenými poskytnutím protiprávní podpory proti dotčenému členskému státu bude zbavena jakéhokoli právního základu. Jakýkoli jiný výklad by znamenal oslabení rozsahu povinnosti oznamovat podpory, kterou mají členské státy, a zbavoval by tak čl. 108 odst. 3 SFEU užitečného účinku (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. ledna 2019, *Fallimento Traghetti del Mediterraneo*, C-387/17, EU:C:2019:51, body 62 a 63).
- 18 Soudní dvůr rovněž upřesnil, že tuto promlčecí lhůtu nelze uplatnit ani přímo ani nepřímo ani analogicky na postup vymáhání protiprávní podpory příslušnými vnitrostátními orgány (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. března 2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 109).
- 19 V tomto ohledu je třeba připomenout, že v případě neexistence unijní právní úpravy v této oblasti musí být vymáhání protiprávní podpory provedeno v souladu s prováděcími pravidly stanovenými v platných vnitrostátních právních předpisech (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. března 2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 108). V tomto rámci jsou tedy pravidly o promlčení,

kteřá se případně použijí, pravidla vnitrostátního práva, s výhradou zásad efektivity a rovnocennosti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. ledna 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, bod 73).

- 20 Pokud jde o argumenty příjemce podpory, společnosti České dráhy, která tvrdí, že v případě existující podpory, na kterou se vztahuje čl. 108 odst. 1 SFEU, nemají vnitrostátní soudy pravomoc nařídít její navrácení, je třeba uvést, že věc v původním řízení se týká konkrétního případu, kdy měl být při poskytnutí předmětné podpory porušen čl. 108 odst. 3 SFEU. Jak bylo připomenuto v bodě 17 tohoto rozsudku, uplynutí promlčecí lhůty stanovené v čl. 17 odst. 1 nařízení 2015/1589 nevede k zpětné legalizaci protiprávních státních podpor jen z toho důvodu, že se stanou existujícími podporami.
- 21 S ohledem na výše uvedené je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 108 odst. 3 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní soudy mohou nařídít navrácení státní podpory poskytnuté v rozporu s povinností předchozího oznámení stanovenou tímto ustanovením, ačkoli promlčecí lhůta stanovená v čl. 17 odst. 1 nařízení 2015/1589 ve vztahu k této podpoře uplynula, takže je třeba ji považovat podle čl. 1 písm. b) bodu iv) a čl. 17 odst. 3 tohoto nařízení za existující podporu.

K nákladům řízení

- 22 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

Článek 108 odst. 3 SFEU

musí být vykládán v tom smyslu, že

vnitrostátní soudy mohou nařídít navrácení státní podpory poskytnuté v rozporu s povinností předchozího oznámení stanovenou tímto ustanovením, ačkoli promlčecí lhůta stanovená v čl. 17 odst. 1 nařízení Rady (EU) 2015/1589 ze dne 13. července 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 108 SFEU, ve vztahu k této podpoře uplynula, takže je třeba ji považovat podle čl. 1 písm. b) bodu iv) a čl. 17 odst. 3 tohoto nařízení za existující podporu.

Lycourgos

Spineanu-Matei

Bonichot

Rodin

Rossi

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 7. prosince 2023.

Vedoucí soudní kanceláře
A. Calot Escobar

Předseda senátu
C. Lycourgos